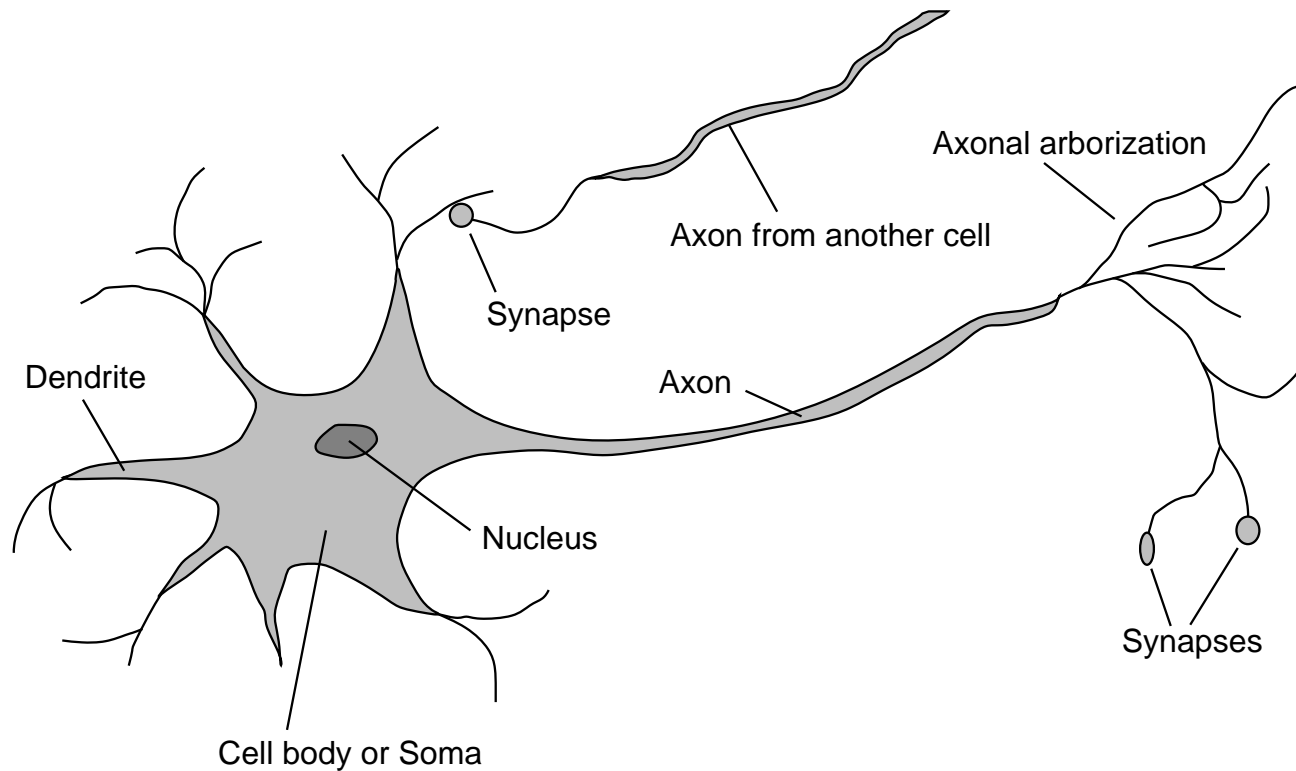

SZTUCZNA INTELIGENCJA I SYSTEMY DORADCZE

SIECI NEURONOWE

Sieci neuronowe: pomysł

Naśladowanie mózgu działającego jako sieć komórek neuronowych

Sygnaly to zaszumione “bodźce trenujące” poziom potencjału elektrycznego komórek

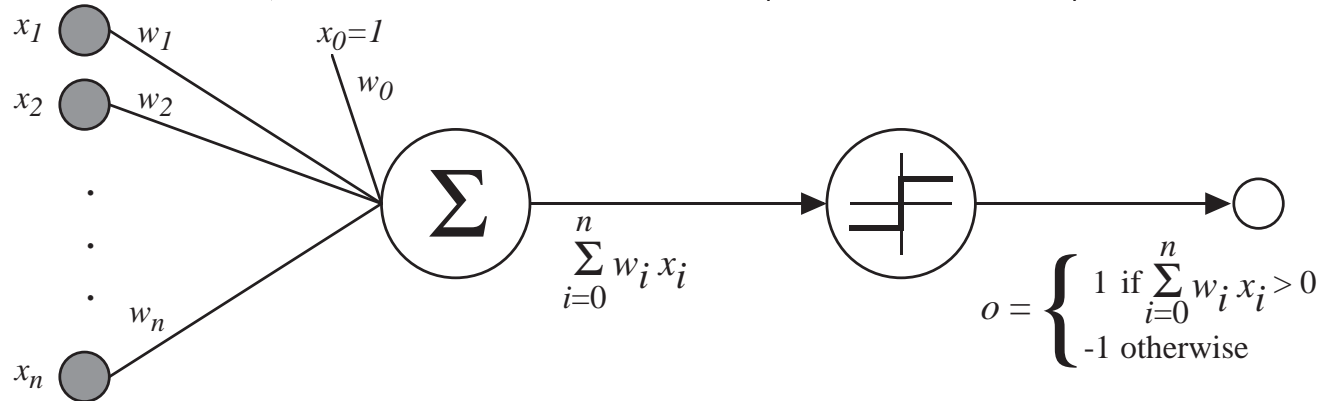
Sieci neuronowe: sztuczne i naturalne

	Komputer	Mózg
Jednostki obliczeniowe	1 CPU 10^8 bramek logicznych	10^{11} neuronów > 20 typów
Jednostki pamięciowe	10^{10} bitów RAM 10^{11} bitów dysku	10^{11} neuronów 10^{14} synaps
Czas cyklu	1 ns (10^{-9} sek.)	1–10 ms (10^{-3} sek.)
Szerokość pasma	10^{10} bitów/sek	10^{14} bitów/sek
Zmiany stanów/sek	10^9	10^{14}

Równoległość daje wciąż umysłowi ludzkiemu ogromną przewagę nad komputerem pomimo dużo wolniejszego czasu przetwarzania informacji

Perceptron

$\vec{x} = (x_1, x_2, \dots, x_n)$ — wektor wejściowy (obiekt danych)

$\vec{w} = (w_0, w_1, \dots, w_n)$ — wektor wag perceptronu

w_0 — waga przesunięcia (“przesuwa” próg funkcji aktywacji)

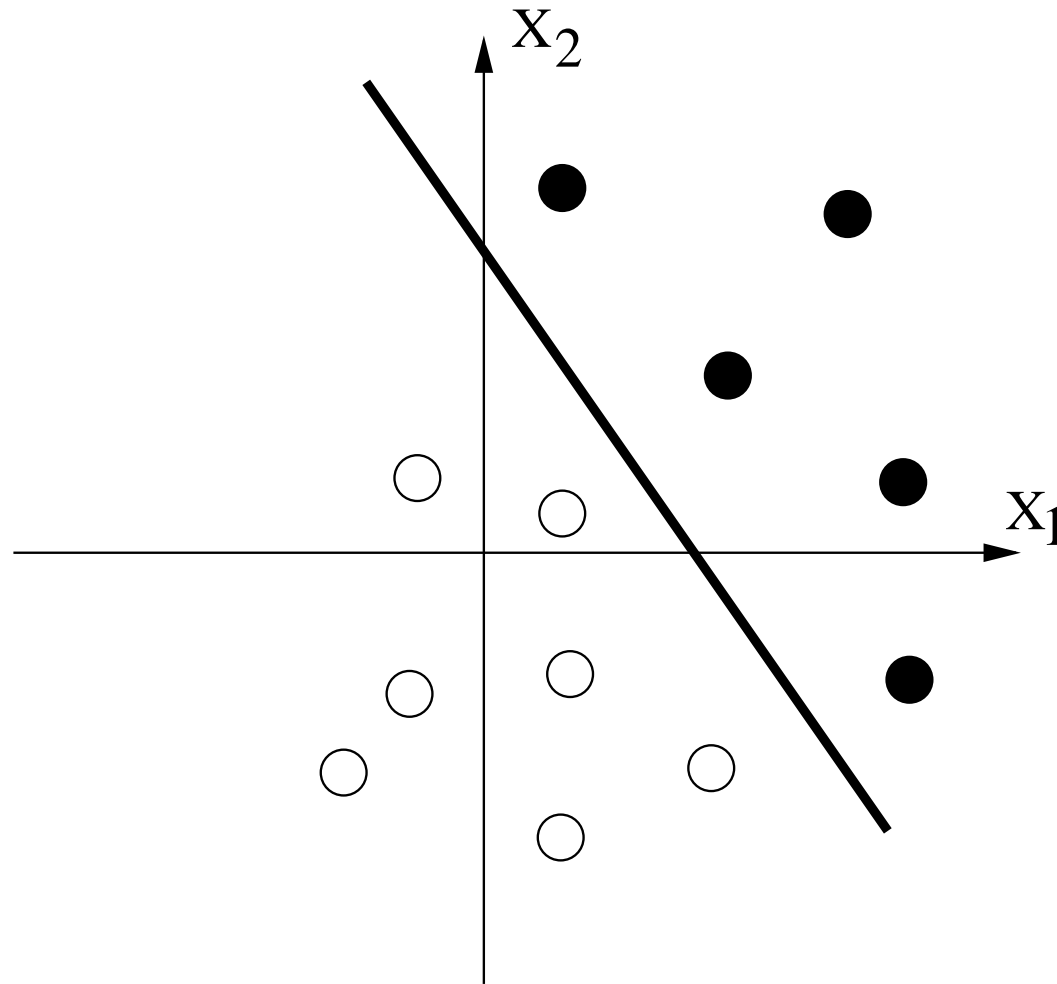
σ — progowa (skokowa) funkcja aktywacji perceptronu

$o(\vec{x})$ — wartość wyjścia perceptronu dla wektora \vec{x}

$$o(\vec{x}) = \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}) = \begin{cases} 1 & \text{if } w_0 + w_1 x_1 + \dots + w_n x_n > 0 \\ -1 & \text{otherwise.} \end{cases}$$

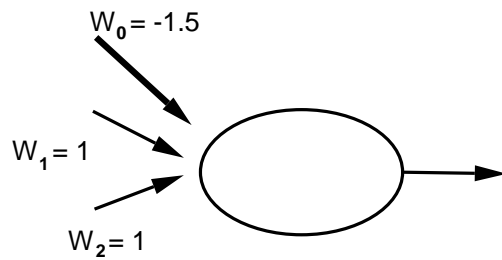
Perceptron: wyrazalnosć

Perceptron reprezentuje liniowe cięćie w przestrzeni wejść

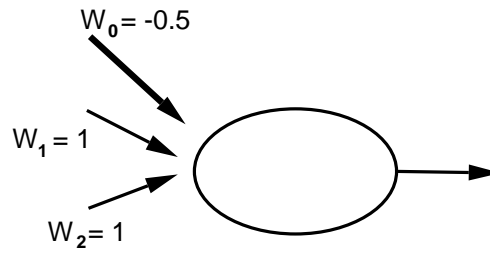

Perceptron: wyrazalnosc

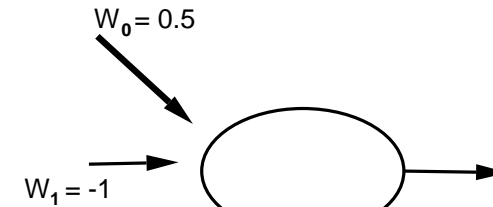
Można wyrazić funkcje logiczne AND, OR, NOT

AND

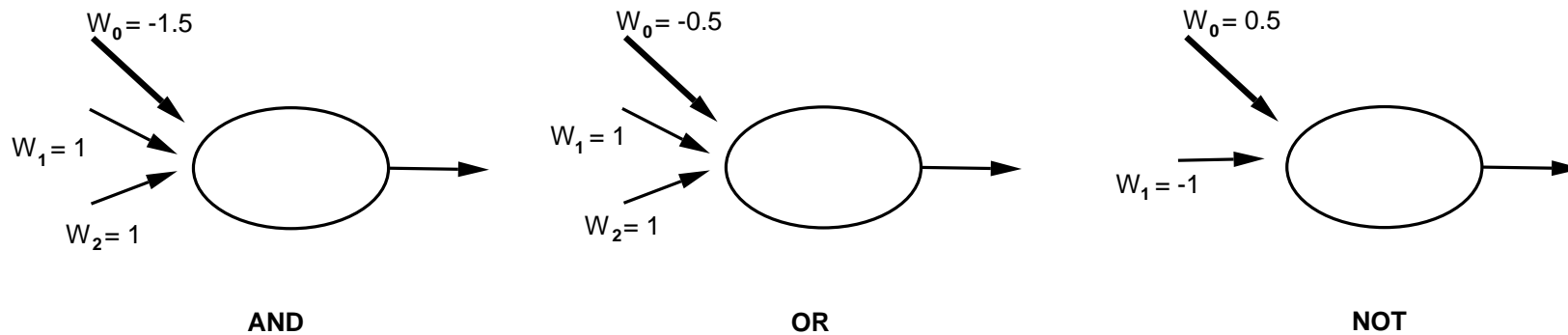
OR

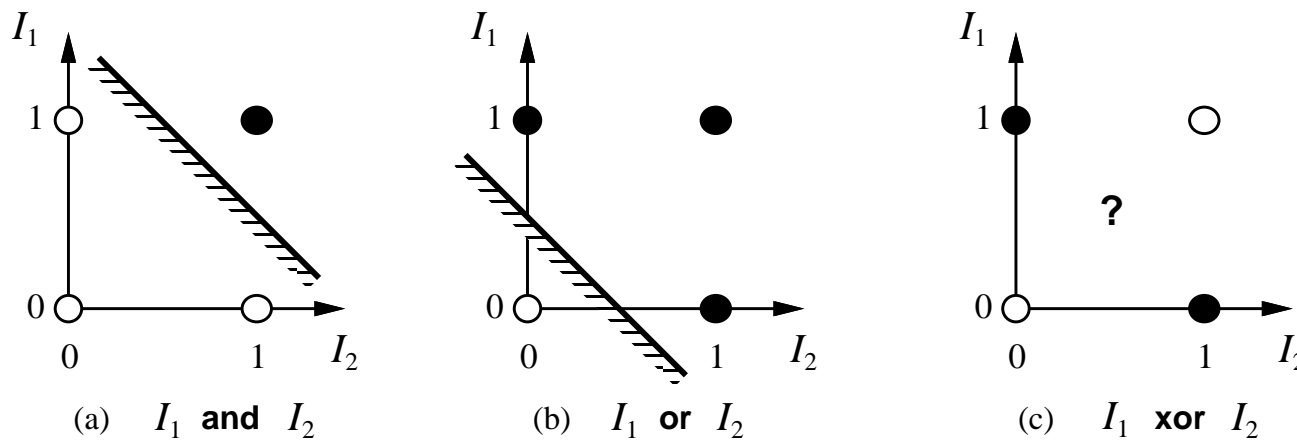
NOT

Perceptron: wyrazalnosc

Można wyrazić funkcje logiczne AND, OR, NOT

ale nie da się dobrać wag do funkcji XOR

Uczenie perceptronu: algorytm

function PERCEPTRON-LEARN(*perceptron*, *examples*, α) **returns** a perceptron

inputs: *examples*, a set of examples, each with input \vec{x} and output $y(\vec{x})$

perceptron, a perceptron with weights $\vec{w} = (w_0, \dots, w_n)$

α , the learning rate

repeat

for each $\vec{x} = (x_1, \dots, x_n)$ **in** *examples* **do**

$\Delta \vec{w} \leftarrow \alpha (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$

$\vec{w} \leftarrow \vec{w} + \Delta \vec{w}$

end

until some stopping criterion is satisfied

return *perceptron*

Uczenie perceptronu: własności

Twierdzenie 1

Jeśli zbiór danych jest liniowo separowalny
a współczynnik szybkości uczenia α wystarczająco mały
 \Rightarrow algorytm uczenia perceptronu jest zbieżny

Uczenie perceptronu: własności

Twierdzenie 1

Jeśli zbiór danych jest liniowo separowalny
a współczynnik szybkości uczenia α wystarczająco mały
 \Rightarrow algorytm uczenia perceptronu jest zbieżny

Twierdzenie 2

Jeśli zbiór danych nie jest liniowo separowalny
 \Rightarrow algorytm zbiega lokalnie do minimalnego błędu średniokwadratowego

Zbieżność uczenia perceptronu

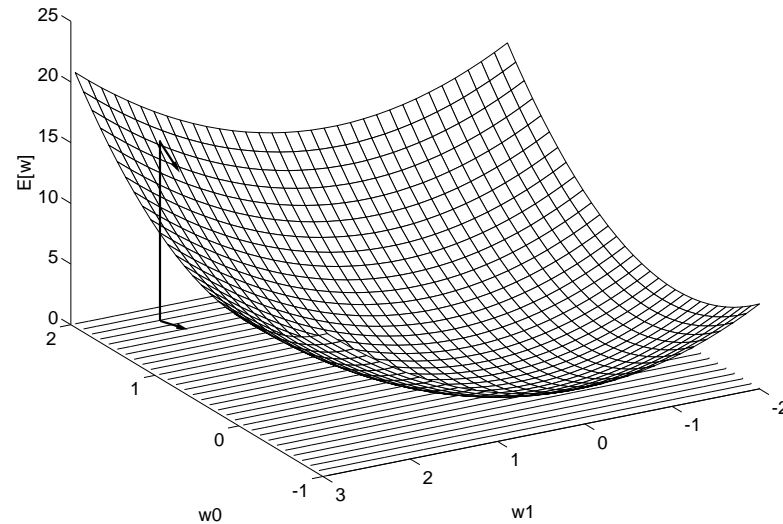
Błąd średniokwadratowy dla zbioru treningowego U

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy dla zbioru treningowego U

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$$

Gradient błędu średniokwadratowego

$$\nabla E[\vec{w}] = \left[\frac{\partial E}{\partial w_0}, \frac{\partial E}{\partial w_1}, \dots, \frac{\partial E}{\partial w_n} \right]$$

\Rightarrow wskazuje kierunek, w którym błąd $E[\vec{w}]$ rośnie

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\frac{\partial E}{\partial w_i} =$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\frac{\partial E}{\partial w_i} = \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \end{aligned}$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \end{aligned}$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \end{aligned}$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) (-x_i) \end{aligned}$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) (-x_i) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) x_i \end{aligned}$$

Zbieżność uczenia perceptronu

Błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x})^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) (-x_i) \\ &= \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) x_i \end{aligned}$$

Stąd $\nabla E[\vec{w}] = \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$

Zbieżność uczenia perceptronu

Gradient $\nabla E[\vec{w}] = \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$ wskazuje kierunek, w którym błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}]$ rośnie

Zbieżność uczenia perceptronu

Gradient $\nabla E[\vec{w}] = \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$ wskazuje kierunek, w którym błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}]$ rośnie

\Rightarrow wagi perceptronu są poprawiane w kierunku dokładnie przeciwnym do gradientu $-\nabla E[\vec{w}]$

Zbieżność uczenia perceptronu

Gradient $\nabla E[\vec{w}] = \sum_{\vec{x} \in U} - (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$ wskazuje kierunek, w którym błąd średniokwadratowy $E[\vec{w}]$ rośnie

\Rightarrow wagi perceptronu są poprawiane w kierunku dokładnie przeciwnym do gradientu $-\nabla E[\vec{w}]$

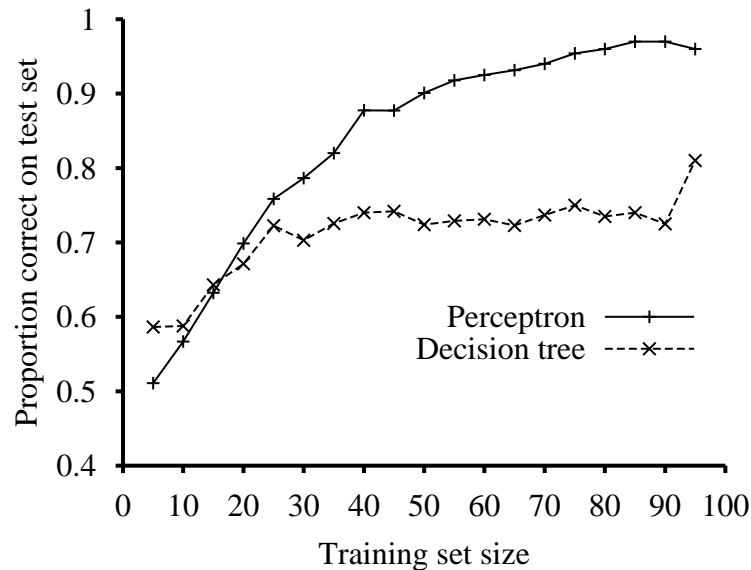
Stąd w algorytmie uczenia perceptronu:

$$\Delta \vec{w} \leftarrow \alpha (y(\vec{x}) - \vec{w} \cdot \vec{x}) \vec{x}$$

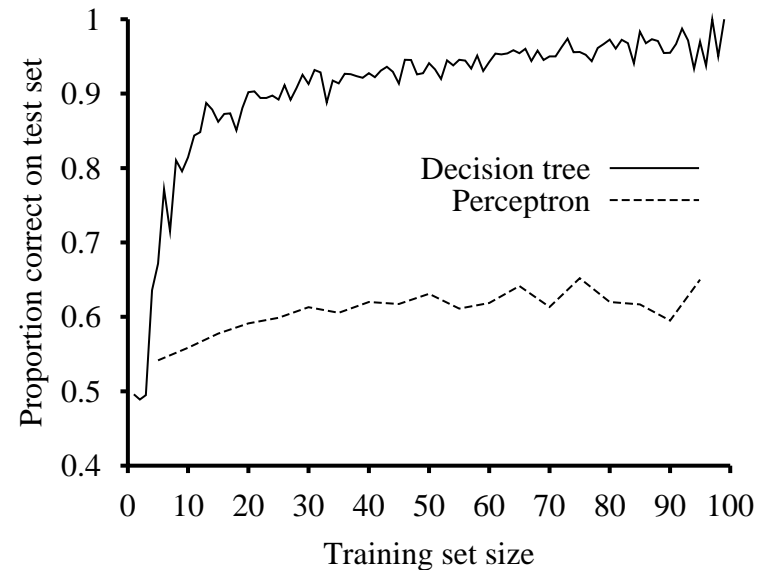
$$\vec{w} \leftarrow \vec{w} + \Delta \vec{w}$$

Porównanie perceptronu i drzewa decyzyjnego

Funkcji większości ($>$ połowa bitów = 1) lepiej wyuczalna przez perceptron

Decyzja o wstąpieniu do restauracji lepiej wyuczalna przez drzewo decyzyjne

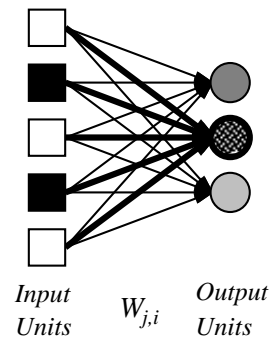

Plaska siec perceptronow

Reprezentuje funkcję wektorową

Poszczególne perceptrony są niezależne

⇒ trzeba trenować każdy perceptron oddzielnie

Wielowarstwowa siec neuronowa

Jednostki:

Jednostki podzielone są na warstwy, każda jednostka przyporządkowana jest do dokładnie jednej warstwy

Wejścia:

Wejścia podłączone są wyłącznie do jednostek znajdujących się w najniższej warstwie

Połączenia:

Połączenia występują wyłącznie pomiędzy jednostkami z sąsiednich warstw, łączą zawsze wyjścia jednostek z warstwy niższej z wejściami do jednostek w warstwie wyższej

Wyjście:

Typowa sieć z jedną wartością funkcji ma tylko jedną jednostkę w najwyższej warstwie, wyjście z tej jednostki jest wyjściem całej sieci

Wielowarstwowa siec neuronowa: przyklad

2 warstwy, 10 wejść, 4 neurony ukryte (w warstwie wewnętrznej)

Output units

a_i

$W_{j,i}$

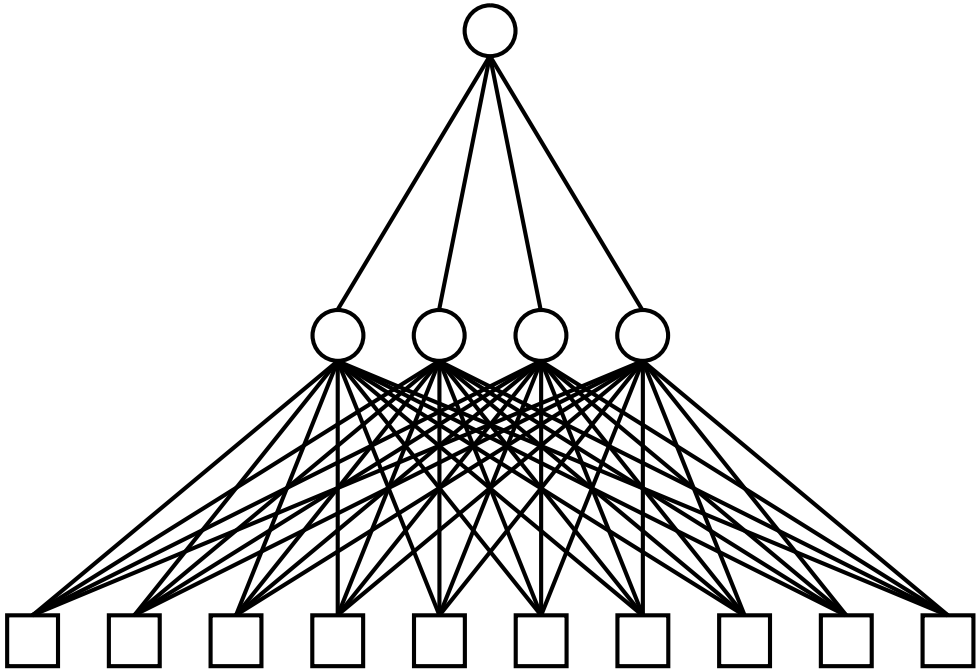
Hidden units

a_j

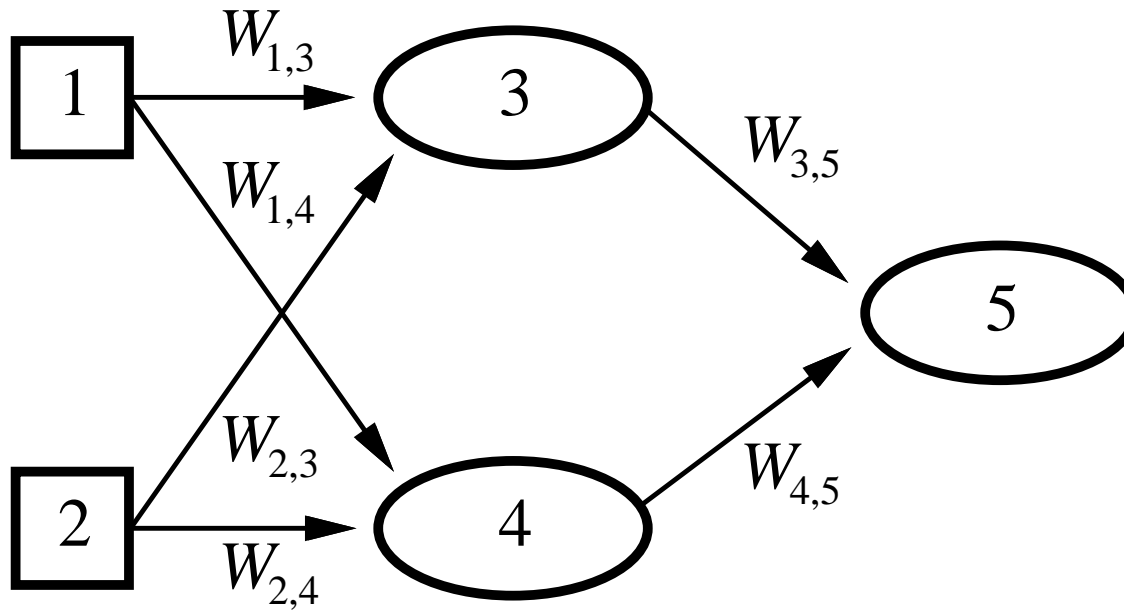
$W_{k,j}$

Input units

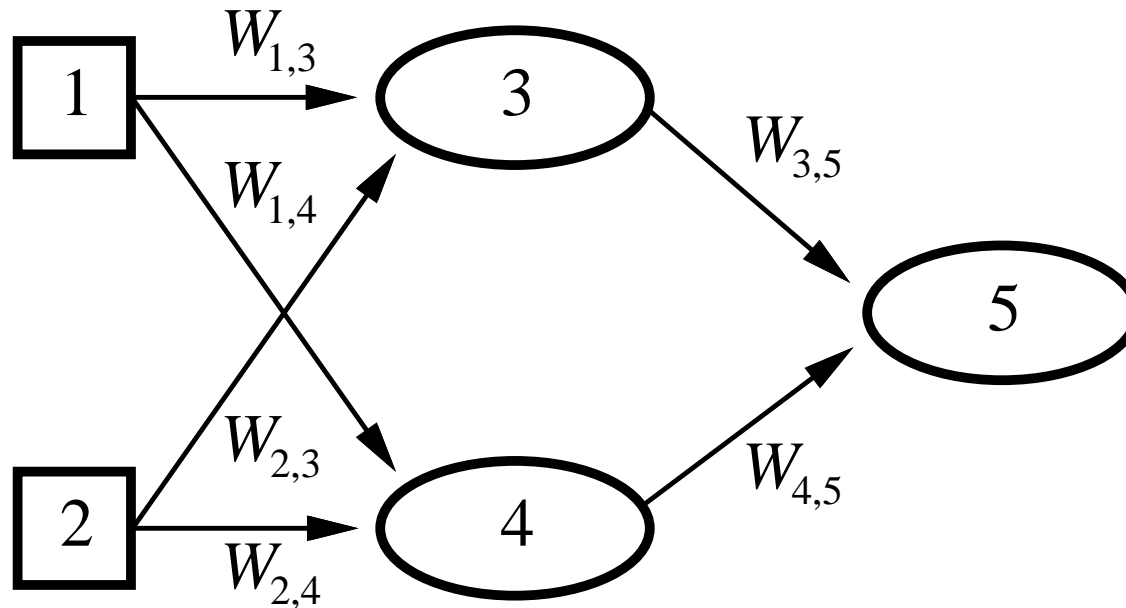
a_k

Wielowarstwowa siec neuronowa: ewaluacja

Wielowarstwowa siec neuronowa: ewaluacja

$$\begin{aligned}x_5 &= \sigma(w_{3,5} \cdot x_3 + w_{4,5} \cdot x_4) \\ &= \sigma(w_{3,5} \cdot \sigma(w_{1,3} \cdot x_1 + w_{2,3} \cdot x_2) + w_{4,5} \cdot \sigma(w_{1,4} \cdot x_1 + w_{2,4} \cdot x_2))\end{aligned}$$

Wielowarstwowa siec neuronowa: uczenie

Problem

Progowa funkcja aktywacji jest nieciągła i nieróżniczkowalna

⇒ dla jednostek wewnętrznych nie można wyprowadzić gradientowej reguły poprawiania wag gwarantującej zbieżność uczenia

Wielowarstwowa siec neuronowa: uczenie

Problem

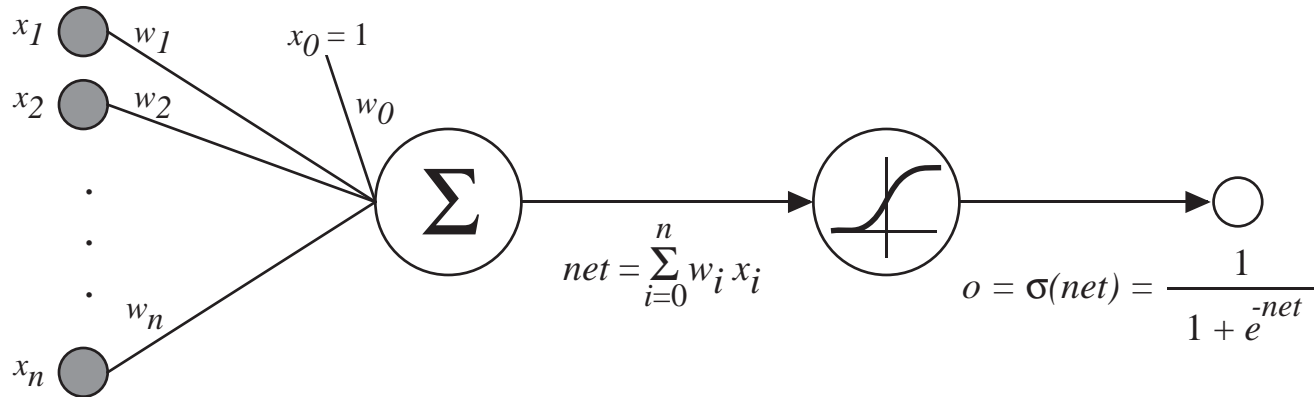
Progowa funkcja aktywacji jest nieciągła i nieróżniczkowalna

⇒ dla jednostek wewnętrznych nie można wyprowadzić gradientowej reguły poprawiania wag gwarantującej zbieżność uczenia

Rozwiązanie

Zastosowanie różniczkowalnej funkcji aktywacji

Perceptron z sigmoidalna funkcja aktywacji

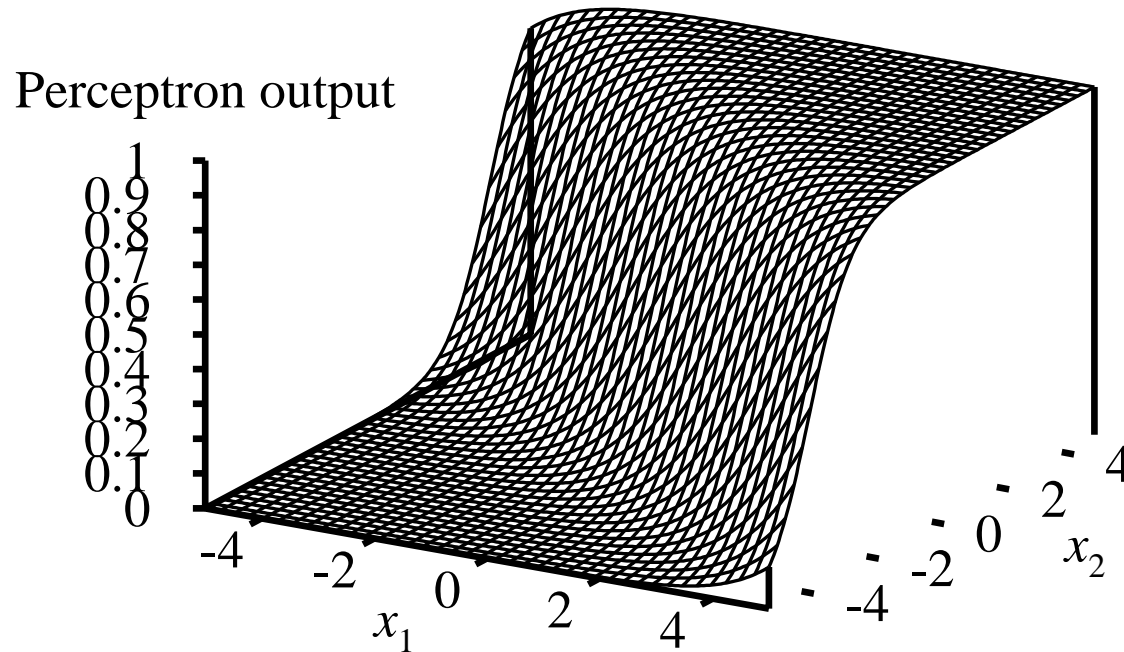

Sigmoidalna funkcja aktywacji perceptronu $\sigma(z) = \frac{1}{1+e^{-z}}$

$$o(\vec{x}) = \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}) = \frac{1}{1 + e^{-\vec{w} \cdot \vec{x}}}$$

Perceptron z sigmoidalną funkcją aktywacji

Funkcja wyjścia dla pojedynczego perceptronu z sigmoidalną funkcją aktywacji i 2 wejściami:

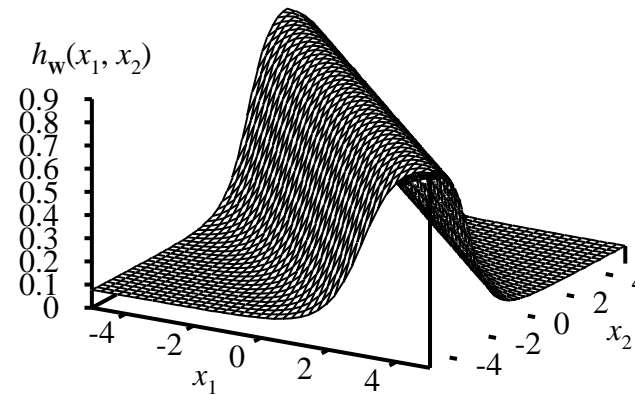
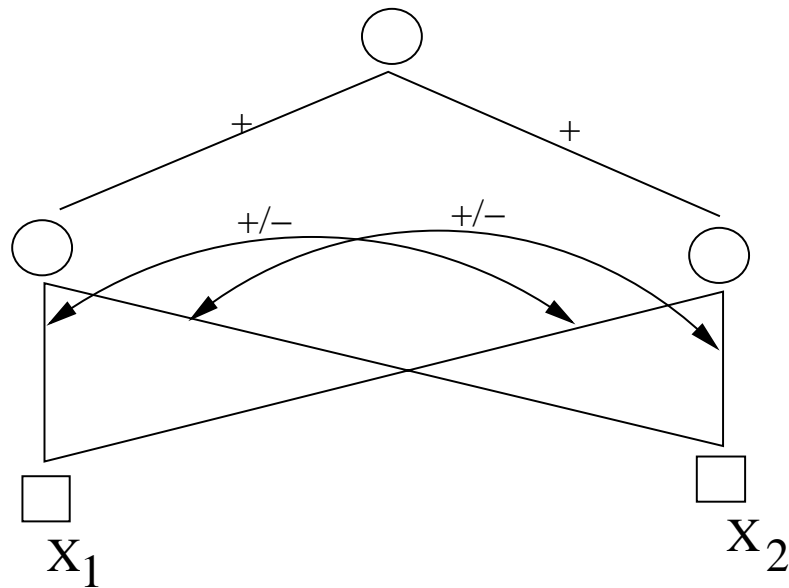

Wielowarstwowa siec neuronowa: przyklad

Liczba wejść: 2, liczba warstw: 2

Warstwa ukryta: 2 perceptrony skierowane przeciwnie do siebie

⇒ definiuje krawędź

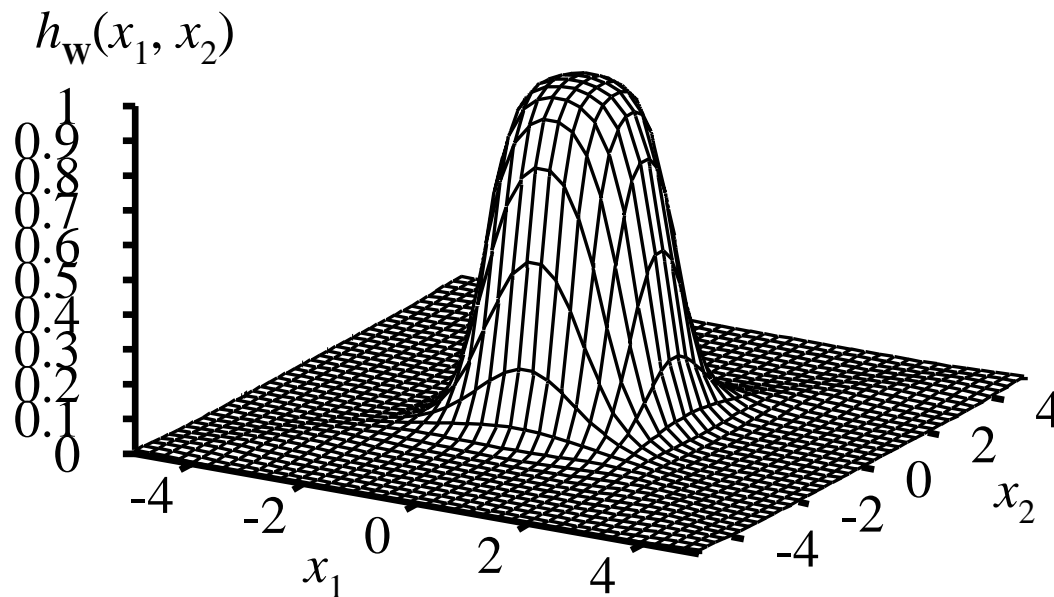

Wielowarstwowa siec neuronowa: przyklad

Liczba wejść: 2, liczba warstw: 3

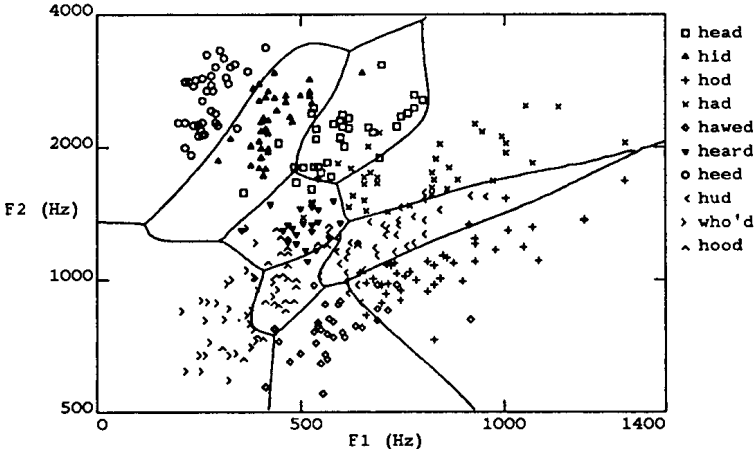
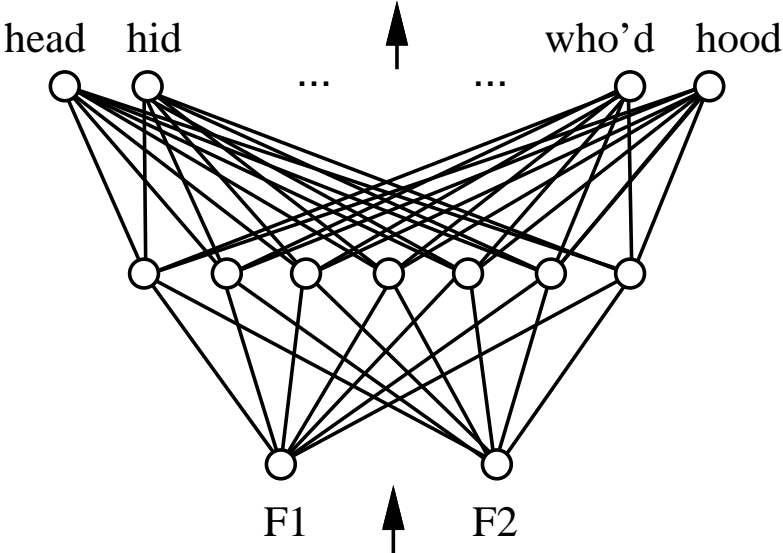
Warstwa ukryta: 2 sieci tworzące krawędzie ustawione prostopadle do siebie

⇒ definiuje ograniczone wzniesienie

Wielowarstwowa siec neuronowa: przyklad

Rozpoznawanie słów: 2 warstwy, 2 wejścia, wiele wyjść

Wielowarstwowa siec neuronowa: wlasnosc

Funkcje boolowskie:

Każda funkcja boolowska może być reprezentowana przez sieć z jedną warstwą ukrytą, ale może wymagać wykładniczej liczby jednostek ukrytych

Funkcje ciągłe:

Każda ograniczona funkcja ciągła może być aproksymowana z dowolnie małym błędem przez sieć z jedną warstwą ukrytą [Cybenko 1989; Hornik et al. 1989]

Dowolna funkcja może być aproksymowana z dowolną dokładnością przez sieć z dwoma warstwami ukrytymi [Cybenko 1988]

Propagacja wsteczna: algorytm

```
function BACK-PROP-UPDATE(examples, layers,  $\alpha$ ) returns a network
  inputs: examples, a set of examples, each with input  $\vec{x}$  and output  $\vec{y}(\vec{x})$ 
           layer0, layer1, ..., layern, neuron layers sorted from the bottom to the top
            $\alpha$ , the learning rate

  repeat
    for each  $\vec{x} = (x_1, \dots, x_n)$  in examples do
      for each unit  $j \in \text{layer}_0$  do  $o_j \leftarrow x_j$ 
      for each unit  $j \in \text{layer}_p$  in order from layer1 up to layern do
         $z_j \leftarrow \sum_{i \in \text{layer}_{p-1}} w_{i,j} o_i$ 
         $o_j \leftarrow \sigma(z_j)$ 
      for each unit  $j \in \text{layer}_n$  do  $\delta_j \leftarrow \sigma'(z_j)(y_j(\vec{x}) - o_j)$ 
      for each unit  $j \in \text{layer}_p$  in order from layern-1 down to layer0 do
         $\delta_j \leftarrow \sigma'(z_j) \sum_{k \in \text{layer}_{p+1}} w_{j,k} \delta_k$ 
         $\Delta w_{j,k} \leftarrow \alpha \delta_k o_j$ 
         $w_{j,k} \leftarrow w_{j,k} + \Delta w_{j,k}$ 
  until some stopping criterion is satisfied
  return layers with modified weights
```

Propagacja wsteczna: własności

Fakt

Algorytm propagacji wstecznej działa dla dowolnego grafu skierowanego bez cykli

Propagacja wsteczna: własności

Fakt

Algorytm propagacji wstecznej działa dla dowolnego grafu skierowanego bez cykli

Twierdzenie

Algorytm propagacji wstecznej zbiega lokalnie do minimalnego błędu średnio-kwadratowego

Propagacja wsteczna: zbieznosc uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

Propagacja wsteczna: zbieznosc uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\frac{\partial E}{\partial w_i} = \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2$$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \end{aligned}$$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \end{aligned}$$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} o(\vec{x}) \end{aligned}$$

Propagacja wsteczna: zbiezność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} o(\vec{x}) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] \frac{\partial}{\partial w_i} (\vec{w} \cdot \vec{x}) \end{aligned}$$

Propagacja wsteczna: zbiezność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} o(\vec{x}) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] \frac{\partial}{\partial w_i} (\vec{w} \cdot \vec{x}) \end{aligned}$$

$$\frac{\partial}{\partial w_i} (\vec{w} \cdot \vec{x}) = x_i$$

Propagacja wsteczna: zbiezność uczenia

$$E[\vec{w}] = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 = \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}))^2$$

$$\begin{aligned} \frac{\partial E}{\partial w_i} &= \frac{\partial}{\partial w_i} \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x}))^2 \\ &= \frac{1}{2} \sum_{\vec{x} \in U} 2(y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial}{\partial w_i} o(\vec{x}) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] \frac{\partial}{\partial w_i} (\vec{w} \cdot \vec{x}) \\ &= - \sum_{\vec{x} \in U} (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] x_i \end{aligned}$$

Propagacja wsteczna: zbieznosc uczenia

$$\nabla E[\vec{w}] = -\sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \vec{x}$$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$\nabla E[\vec{w}] = -\sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \vec{x}$$

Stąd dla neuronów j z najwyższej warstwy stosujemy zmiany wag:

$$\delta_j \leftarrow \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x}))$$

$$\Delta w_{i,j} \leftarrow \alpha \delta_j x_{i,j}$$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$\nabla E[\vec{w}] = -\sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \vec{x}$$

Stąd dla neuronów j z najwyższej warstwy stosujemy zmiany wag:

$$\delta_j \leftarrow \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x}))$$

$$\Delta w_{i,j} \leftarrow \alpha \delta_j x_{i,j}$$

Neurony z niższych warstw muszą mieć odpowiednik błędu $y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x})$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$\nabla E[\vec{w}] = -\sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \vec{x}$$

Stąd dla neuronów j z najwyższej warstwy stosujemy zmiany wag:

$$\delta_j \leftarrow \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x}))$$

$$\Delta w_{i,j} \leftarrow \alpha \delta_j x_{i,j}$$

Neurony z niższych warstw muszą mieć odpowiednik błędu $y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x})$
 \Rightarrow dla każdego neuronu $j \in layer_p$ liczona jest ważona “suma błędów”
na wyjściach tego neuronu $\sum_{k \in layer_{p+1}} w_{j,k} \delta_k$

Propagacja wsteczna: zbieżność uczenia

$$\nabla E[\vec{w}] = -\sum_{\vec{x} \in U} \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y(\vec{x}) - o(\vec{x})) \vec{x}$$

Stąd dla neuronów j z najwyższej warstwy stosujemy zmiany wag:

$$\delta_j \leftarrow \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] (y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x}))$$

$$\Delta w_{i,j} \leftarrow \alpha \delta_j x_{i,j}$$

Neurony z niższych warstw muszą mieć odpowiednik błędu $y_j(\vec{x}) - o_j(\vec{x})$
 \Rightarrow dla każdego neuronu $j \in layer_p$ liczona jest ważona "suma błędów"
na wyjściach tego neuronu $\sum_{k \in layer_{p+1}} w_{j,k} \delta_k$

Zmiana wag definiowana jest wtedy jako:

$$\delta_j \leftarrow \frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] \sum_{k \in layer_{p+1}} w_{j,k} \delta_k$$

$$\Delta w_{i,j} \leftarrow \alpha \delta_j x_{i,j}$$

Prop. wsteczna z sigmoidalna funkcja aktywacji

Sigmoidalna funkcja aktywacji $\sigma(z) = \frac{1}{1+e^{-z}}$ we wszystkich neuronach

$$o(\vec{x}) = \sigma(\vec{w} \cdot \vec{x}) = \frac{1}{1 + e^{-\vec{w} \cdot \vec{x}}}$$

$$\frac{\partial \sigma}{\partial z} = \left(\frac{1}{1 + e^{-z}} \right) \left(1 - \frac{1}{1 + e^{-z}} \right)$$

$$\frac{\partial \sigma}{\partial z} [z = \vec{w} \cdot \vec{x}] = o(\vec{x})(1 - o(\vec{x}))$$

Wartości współczynników zmiany wag δ_j

— dla neuronów j z warstwy najwyższej:

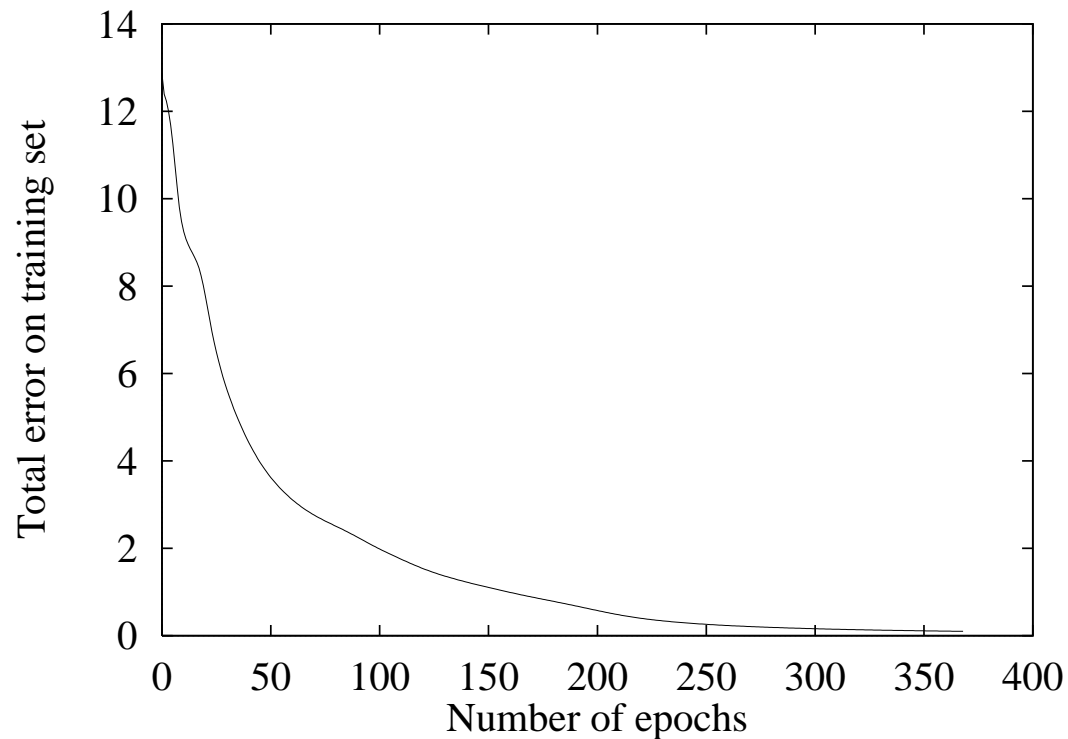
$$\delta_j \leftarrow o_j(1 - o_j)(y_j(\vec{x}) - o_j)$$

— dla neuronów j z każdej niższej warstwy p :

$$\delta_j \leftarrow o_j(1 - o_j) \sum_{k \in \text{layer}_{p+1}} w_{j,k} \delta_k$$

Propagacja wsteczna: przykład zbieżności

Epoka: przebiega jednokrotnie wszystkie obiekty treningowe poprawiając wagi, na koniec wylicza błąd sumaryczny dla całego zbioru treningowego
⇒ algorytm uczenia zatrzymuje się, kiedy błąd przestaje maleć

Dobór współczynnika szybkości uczenia α

Zazwyczaj:

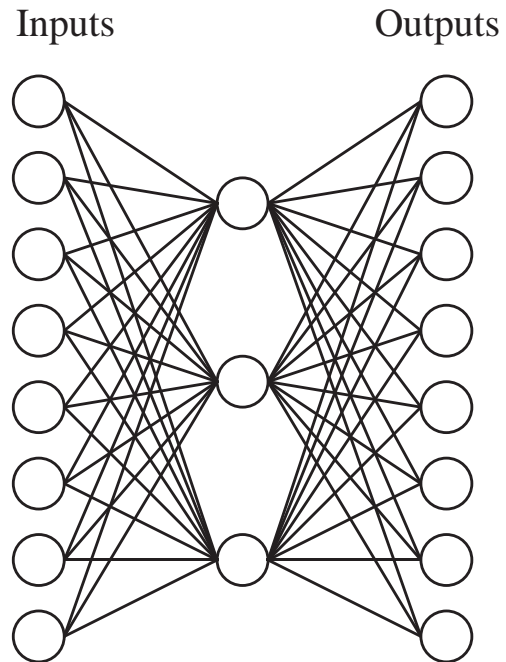
$$\alpha \in [0.01; 0.5]$$

Po każdej ustalonej liczbie epok można redukować geometrycznie:

$$\alpha := \alpha \cdot c \quad c \in [0.9; 0.99]$$

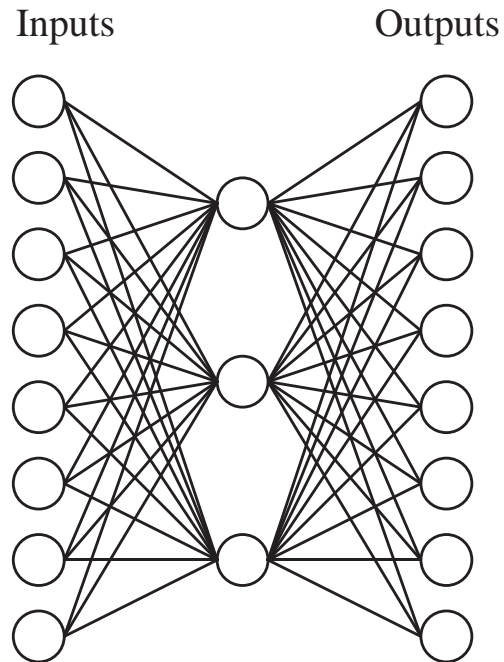
⇒ Pozwala na szybką zbieżność na początku (np. $\alpha \approx 0.5$)
i precyzyjną zbieżność do lokalnego maksimum w końcowej fazie ($\alpha \approx 0$)

Uczenie neuronow ukrytych (wewnetrznych)

Input	Output
10000000	→ 10000000
01000000	→ 01000000
00100000	→ 00100000
00010000	→ 00010000
00001000	→ 00001000
00000100	→ 00000100
00000010	→ 00000010
00000001	→ 00000001

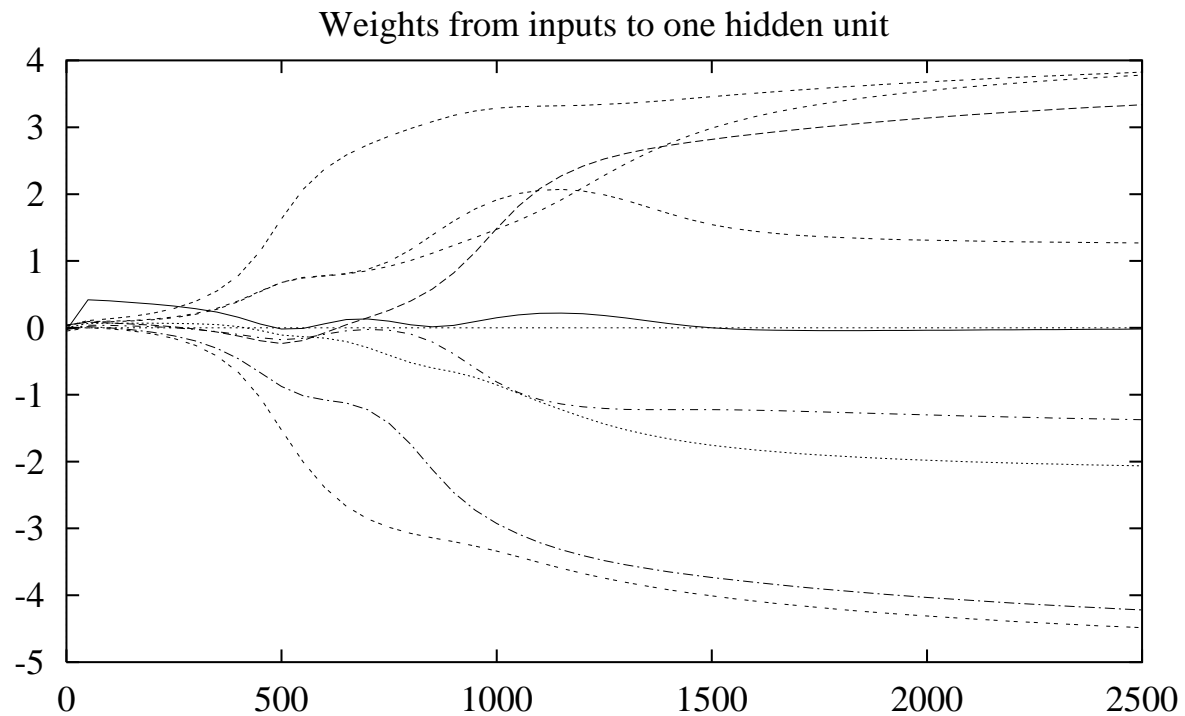
Uczenie neuronow ukrytych (wewnetrznych)

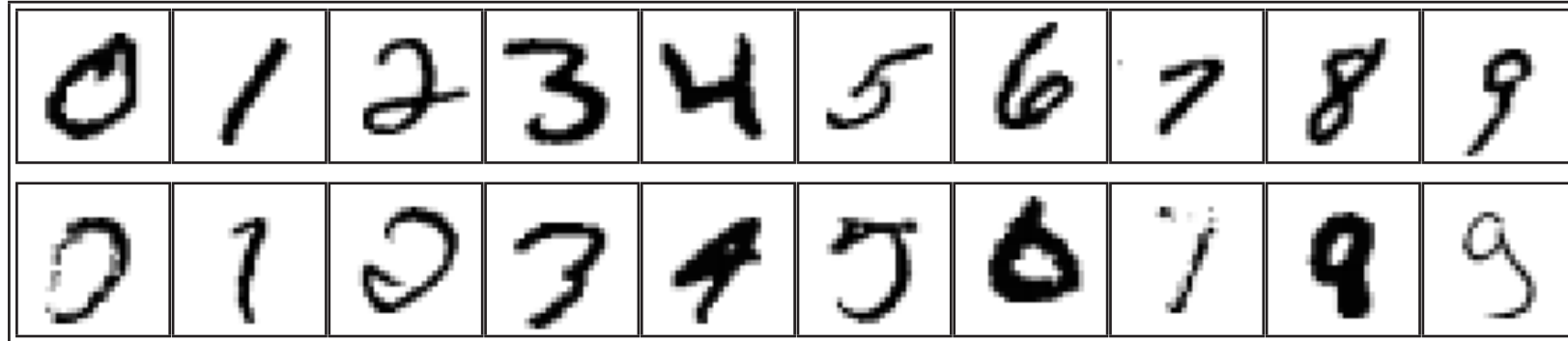
Input		Hidden		Output
		Values		
10000000	→	.89 .04 .08	→	10000000
01000000	→	.01 .11 .88	→	01000000
00100000	→	.01 .97 .27	→	00100000
00010000	→	.99 .97 .71	→	00010000
00001000	→	.03 .05 .02	→	00001000
00000100	→	.22 .99 .99	→	00000100
00000010	→	.80 .01 .98	→	00000010
00000001	→	.60 .94 .01	→	00000001

Uczenie neuronów ukrytych (wewnętrznych)

Trenowanie wag dla jednego z neuronów wewnętrznych:

Rozpoznawanie cyfr ręcznie pisanych

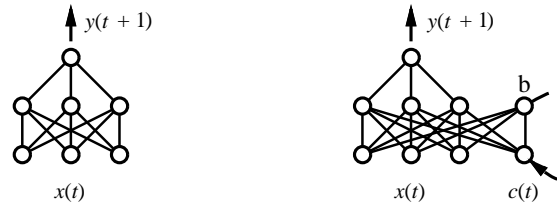
3-nn = 2.4% błędów

Sieć 3-warstwowa (400-300-10) = 1.6% błędów

LeNet (sieć 4-warstwowa, 768-192-30-10) = 0.9% błędów

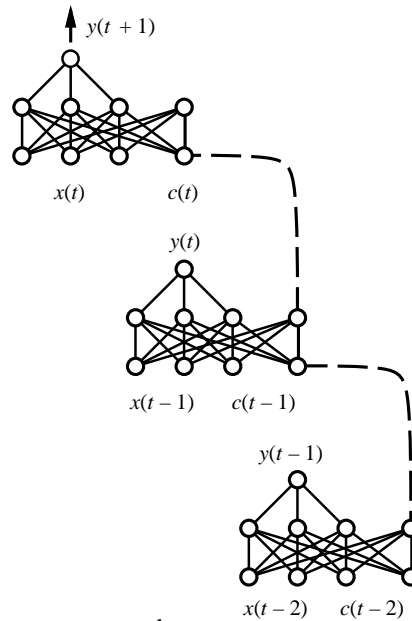
Sieci rekurencyjne

Zawierają cykle skierowane, zmieniają wagi w kolejnych taktach zegara

(a) Feedforward network

(b) Recurrent network

(c) Recurrent network
unfolded in time

Sieci rekurencyjne

- ◇ Sieci Hopfielda (**holograficzne pamięci asocjacyjne**)
 - symetryczne wagi
 - progowa funkcja aktywacji $\sigma(z) = \text{sign}(z)$
- ◇ Maszyny Boltzmanna
 - używają stochastycznych funkcji aktywacji